

Løssalgspriis 25 øre

Nr. 17 — 3. årg.

Tirsdag 20. septbr. 1949

Samfundspartiet vil avskaffe dødsstraffen og gi de politiske fanger fri

Samfundspartiets landsstyre sendte i desember 1948 en skrivelse til Stortinget hvorav vi gjengir følgende:

Samfundspartiets medlemmer har med skrekk sett på utviklingen her i landet etter krigen. Vårt folk har gjennomgått en åndelig nedbrytningsprosess som klart har gitt seg tilkjennne gjennom landssvikoppgjøret. Derfor er denne henvendelse skrevet.

I.

Straks etter at vi hadde fått lovbestemmelsene om landssvikoppgjøret i 1945, ble der fra ansettelsestidspunktet, offentlig professor Skeie, protestert meget kraftig mot de lover som var tenkt anvendt under oppgjøret. Det ble framholdt at disse var lov- og Grunnlovsstridende og at de i det hele tatt ingen rettsgyldighet hadde i den utstrekning de gikk ut over vår tidligere gjeldende lovgivning.

Advarselsene ble ikke hørt og rettsoppgjøret gikk sin gang i den atmosfære av hat som krigen hadde skapt.

Domstolenes avgjørelser ble deretter.

Det ble som det allerede var spådd på forhånd: Aldri så vi i Norge sådan rettsløsheit.

II.

Vi nevner kort noen grupper av tilfeller der avgjørelsen sikkert for flertallet av det norske folk allerede nå står som opplagt galt.

Domstolene har fastslått at medlemskap i NS etter 8. april 1940 var straffbart etter straffelovens § 86. Dette på tross av at våre høyeste juridiske autoriteter representert ved dommerforeningen, saksførerforeningen, justisdepartementet og høyesterettsjustitiarius høsten 1940 gav uttalelser som etter en objektiv fortolkning bare kunne forstås slik at medlemskap ikke var straffbart. På tross av disse og lignende villedende omstendigheter er denne kategori konsekvent blitt dømt uten at der er tatt noe hensyn til de innvendinger fra tiltalte som i et sivilisert samfunn måtte føre til frifinnelse på grunn av at de subjektive vilkår for straff manglet.

III.

En annen gruppe er de unge «landssvikere». Etter vår religiøse plikter disse å syne lydighet mot sine foreldre. Våre lover innskjerper denne lydighetsplikt og gjør dem umyndige, under foreldrenes varetakt, inntil de er 21 år gamle. Vår straffelov har bestemmelse som setter straff overfor dem som forsøker å ta foreldremyndigheten fra umyndiges foresatte. På tross av alt dette har domstolene idømt sådanne ungdommer lange frihetsstraffer. Etter vår mening er denne behandling like opprørende enten en ser det fra et moralsk eller juridisk synspunkt.

Ungdommer som i en vanskelig og uklar tid følger sine foresattes råd og uten å tenke på personlig vinning setter alt, gjerne også sitt liv, på spill for sine idealers skyld, fortjener ikke straff.

De mangler også de subjektive betingelser for å straffes, da de mente å tjene, ikke skade sitt land.

IV.

Folkeretten er der heller ikke tatt nødvendig hensyn til. På tross av våre forpliktelsesrihenhold til internasjonale avtaler, er Røde Kors søstre, hvis eneste forbrytelse det var at de hadde pleiet syke, dømt til opptil 3 års tvangsarbeide.

Dette er opprørende og burde ikke forekomme i et demokratisk samfunn. A pleie syke er etter grunnlaget for Røde Kors en kristenplikt som rekker ut over landegrensene.

Vi har også fått en lov om fiendegods som bestemmer at all formue tilhørende tyske statsborgere som bor her i landet, kan inndras. Dette gjelder også slike

som har bodd her fra før krigen, og som hverken før, under eller etter krigen har vært i konflikt med straffeloven. Det er organisert røveri som her er innført, i høyeste strid med folkerettens bestemmelser om at privatfolks eiendeler skal respekteres. I klasse hermed står dette at slike tyskere er blitt tvunget med utvisning og er også tildels utvist på tross av at de har stiftet hjem og har fått seg familie her i landet. Det som her har foregått er også i direkte strid med erklæringen om menneskerettighetene som nå nylig er vedtatt, også med tilslutning fra Norge, av De Forenede Nasjoner.

V.

Vi nevner også den ulike behandling som NS-folkene er blitt utsatt for i forhold til

Forts. side 6

En av lederne for staffeaksjonen mot lærerne i Kristiansund, redaktør Sigurd B Vandvik, anmeldt for ærekrenkende skriverier

Lærer Nils Vikdal krever beskyttelse mot de uhemmede og løgnaktige beskyldninger

En årslang bakvaskelse og løgnkampanje under «rettsoppgjøret» nødvendiggjør dette skritt

I og med at saken mot lærer Nils Vikdal nå kommer for Kristiansund Byrett, vil en lang, intens og ondskapsfull nedrakking av en offentlig funksjonær ha nådd klimaks.

Det begynte i mai 1945. Bank-sjef Ivar Bae fikk da i all hast rasket sammen et skolestyremøte og foretok suspensjon av en rekke lærere og samtlige bestyrere. Bae ble stortingsm. og lar seg nå stille på nytt. En av de som i 1945 førte an i straffeaksjonen mot lærerne, var red. Sigurd B. Vandvik. Han overtok formannstillingen i skolestyret og har i alle år siden, med stor iver drevet forfølgelsen av enkelte lærere som ikke var medlemmer av Arbeiderpartiet. Samme herre har fungert som en slags selvbestaltet påtalemyndighet her i byen, og han er meget lite avholdt av sine egne partifeller.

Forfølgelsen mot de lærere i

Kristiansund som ikke hadde protestert mot Lærersambandet, ble godtatt av Kirkedepartementet, og det sjef Kaare Fostervold satte i gang en liknende forfølgelse over hele landet hvor de fikk hjelp av de lokale myndigheter. Men på mange steder ble det intet foretatt mot disse lærere. De lokale myndigheter på disse steder var av en mere renslig kvalitet.

I Kristiansund tvang skolestyret påtalemyndigheten til å reise sak mot 4 lærere. To ble i henhold til en skjendig domsbegrunnelse i en krisehøyesterett fradømt sine stillinger med 3 mot 2 stemmer 20. mars 1948. Den fjerde sak kommer nå for byretten.

Politi og påtalemyndighet har hatt meget liten lyst til å fremme denne sak, men de er nødt når skolestyret har krevd det. Redaktør Vandvik har fabrikkert

tiltalepunktene for skolestyret og vært aktor der. Og påtalemyndigheten har til en viss grad måttet følge med.

I snart 40 år har «Tidens Krav» med red. Vandvik ikke skydd noe middel for å sverte lærer Vikdal på alle mulige måter.

Herr Vandviks uhemmede og lystbetonte jakt har gitt seg mange utslag både i skolestyret og under politiets etterforskning. Men det groveste — og med opplagt hensikt å gjøre Nils Vikdal til Varg i Veum, — nådde han med sine skjendige og i høyeste grad ærekrenkende skriverier i «Tidens Krav» for 11. oktober 1947. Her presterer han to artikler som når bunnrekord i gemen skrijving og ærekrenkelse i norsk presse.

I disse artikler går redaktør Vandvik helt amok, og det er

(Forts. side 8.)

FORSPILLET TIL TRAGEDIEN I 1940

Det brukne geværs tid – Da Tyskland
var sosialistenes fedreland

I 1914 ble i stakk mann satt til forsvarsminister

Av kontorsjef Peder Woxholt

III.

I 1914, før verdenskrigen brøt ut, drev arbeiderpartiet sin antimilitære oppøsing styggere og mere skamløst enn tidligere. Som vanlig var det ungdomsforbundet som gikk i brodden. De organiserte to særskilte antimilitære uker, den ene i mars måned, den andre i førstningen av mai. Til den første sendte sentralstyret for ungdomsforbundet ut et sirkulære om bruk av brevmerker med det brukne gevær. Sirkulæret hadde denne ordlyd:

Som mottrekk mot forsvarsagitatorennes «forsvarsmerker» har sentralstyret for det sosialdemokratiske ungdomslag besluttet å utgi et antimilitaristisk merke.

Rustningsraseriet er nå over oss som aldri før og ingen vet hva følgene blir, hvis man ikke har en våken og handlekraftig arbeiderklasse som med kraft kan reise kampen mot krigshærene og folkeforbryterne.

Ved utgivelsen av disse merker gir vi arbeiderklassen en anledning til å demonstrere sin sympati for ny tilslutning til vår kamp og samtidig økonomisk understøtte denne.

Merkene, som kan klebes bak på brev, koster 5 øre pr. stk., og første opplag trykkes i 100 000 eksemplarer.

Vi går ut fra store massebestillinger fra ungdomslagene og fagforeningene.

Hvert brev som nå sendes av organiserte og sosialistiske arbeidere må bære antimilitarismens merke!

Dette er opptaket til det brukne geværs merke, «vårt merke» som arbeiderførerne kalte det. Da merket snart ble forbudt på postsaker, lot Tranmæl det trykke på første side i sitt blad *Ny Tid*, og siden ble det brukne gevær brukt til partimerke på jakkeoppslag og faner. På Rjukan, og visstnok også andre steder, trosset de opp endog den 17. mai, i dette jubileumsår for verket av 1814, med det brukne gevær på sine faner.

Samstundes og i nær sammenheng med dette ovret seg i partiet en fanatisk avvisning av alle nasjonale verdier, noe som forresten hadde pågått i lengere tid. Det norske flagget og nasjonale emblemer ble skamløst hånet, ordet fedreland nedvurdert til en borgerlig frase, — fedrelandet var ikke en sur sild værd.

All tale om at det så farlig ut i verden ble møtt med at arbeiderne i Europa — særlig da i Tyskland, sosialistenes fedreland dengang, siden ble det Russland — nok skulle sørge for at det ikke ble krig. Halde ikke de internasjonale sosialdemokratiske kongresser i Stuttgart i 1907, i København 1910 og i Basel 1913 gjort det til plikt for alle arbeiderorganisasjoner å stri mot kri-

gen med alle midler? Jo visst hadde de det, og det avgjørende midlet skulle være generalstreik. «Man kan være forvisset om», skrev Sosial-Demokraten, «at bryter det nå ut en europeisk krig, vil arbeiderne neppe stå og se på.»

Midt i det bruke geværs høysesong her på vår hjemlige Skare-Kula brøt så ufreden løs. Og nå, da det kom til stykket, viste det seg at ikke en eneste tysk sosialdemokrat stemte mot krigsløyvingene. — Arbeidertog brente sine røde flagg og toget videre under riksbanneret. «Jetzt sind wir alle Deutschen», kunne keiseren med hånden på festet si. Også de franske brødre sluttet opp om sin regjering, to av lederne ble selv med i regjeringen.

Arbeiderpartiets folk her i landet ville i det lengste ikke tro det de hørte og så, det stemte ikke med dogmene og kartet. Ennå så seint som etter at krigen mellom Østerrike og Serbia var erklært skrev Tranmæls blad om krigen i galskap og trøstet seg med at det var «visstnok aldri i den nyere historie gått så tregt med å begynne noen krig».

Visstnok følte partiets enkelte representanter i Stortinget ennå et visst ansvar. De stemte i august måned for de første løyvinger til nøytralitetsvernet og var med og godkjente «de til sikring av rikets nøytralitet trafne militære foranstaltninger». Men dette gikk de rettroende på nervene, og en komite ble nedsatt til å førebu oppgjør med de villfarne syndere. Dette oppgjør fant sted på landsmøtet i Trondhjem mai 1915. Her ble etter forslag av komiteen vedtatt den lange uttalelse som er nevnt under punkt II, der det ble slått fast at det var fullstendig avvepning partiet ville vi skulle gå til, «uten hensyn til hvordan avvepningsspørsmålet står i andre land, uten hensyn til om et eller flere av disse vil avvepne eller ikke». Av omsyn vel mest til gamle Christian Holtermann Knudsen, som hadde vært med og syndet i Stortinget, ble flettet inn noen forsonende ord, men med en tilsetning som inneholdt en sterk tilrettevisning. «Vi motsetter oss derfor», heter det, «foranstaltninger til iverksettelse av den såkalte vepnede nøytralitet, uten at landsmøtet i denne forbindelse vil ha uttalt noen dom over stortingsgruppens stilling under fjorårets situasjon».

Etter denne skrape og innskjerpning av linjer og mål i forsvarsspørsmålet hadde nå partiets representanter på Stortinget å rette seg. Da regjeringen senere foreslo ekstraøyving til nøytralitetsvernet, ble dette forslag for-

SKATTEFLÅERIET

Historiens føreskikkelser lever ofte i kraft av de bevingede ord de har skapt. Englands store sjøhelt, Lord Nelson, vil for alltid leve i den knappe dagsbefaling han utstedte foran sjøslaget ved Trafalgar, et slag som avgjorde verdens skjebne for kommende årtusener: England venter at hver mann i dag gjør sin plikt. Bismarck vekket det tyske folk fra utopiske drømmer til kald virkelighet gjennom slagordet Jern og Blod.

Men også historiske ubetydeligheter har sikret seg en plass ved å uttale ord som skulle bli bevingede. Disse ord lever lenger enn minnet om dem som uttalte dem. Det er nå ikke mange som husker hvilken av de mange svakt begavede medlemmer av den danske kongeslekt det var som sa, at vi alene vite hva der tjener til rikets gagn. Gunnar Knudsens navn vil synke ned i glemsel og er i god ferd med å gjøre det, men hans uttalelse om den skyfri himmel et halvt år tid før en verdenskrigs katastrofe rammet menneskeheten, den vil leve så lenge der finnes blinde politikere, dvs. så lenge der overhodet finnes politikere.

Statsråd Brofoss har ikke hatt

dømt og lyst i bann på et fellesmøte som våren 1917 ble holdt av landsorganisasjonen og partiets landsstyre sammen med den nå lydige stortingsgruppen.

Kort etter, i juni samme år, kom spionavløringene i Kristiania, Walter von Rautenfels' bombelager, helvetesmaskiner og hva det nå alt sammen var. Dette skremte en del av gammelsosialistene, men andre med Tranmæl i spissen lot seg ikke stagge. På et distriktsmøte i Trondhjem fikk denne fortropp i arbeidet for å legge vårt land åpent for fiendtlige angrep vedtatt en resolusjon der det står: «I flukt med Det norske arbeiderpartis standpunkt uttaler møtet at arbeiderklassen må samles om direkte aksjon mot militarismen gjennom militærstreik, nøytralitets- og mobiliseringsvegving samt boikott av alle militære etablissementer.»

IV.

På Stortinget hadde arbeiderpartiet dengang ikke så mange representanter at det gjorde noe, i terminen 1913—15 således 23 mann og 1916—18 bare 19 av i alt 123 stortingsmenn. Det var venstre som satt med det store flertall, 76 resp. 80*), i denne tid og hadde regjeringmakten.

Forsvarsminister da krigen brøt løs var generalintendant Hans Wilhelm Keilhau, en mann som hadde stått Georg Stang nær og var av en annen støpning (Forts. side 7.)

*) Her og seinere er sammen med venstre reknert arbeiderdemokratene. I begge de nevnte perioder hadde disse 6 mann.

mange sjanser til å sikre seg en plass i historien, skjønt han må sies å ha gjort sitt beste for å slå verdensrekordene i samvittighetsløs utplyndring av vergeløse borgere. Men han har formet et slagord som vil leve etter ham: Det er utrolig hva folk tåler i retning av høye skatter.

Men for det første er det ikke så sikkert at folket lenger vil finne seg i skatteflåeriet. Det kan komme til å visé seg meget ettertrykkelig ved høstens valg. For det annet kan det være grunn til å spørre om hvorfor folk hittil har funnet seg i de uavbrutte skattepålegg uten at der er brudt ut revolusjon. Til en viss grad ligger årsaken til de uteblitte, kraftige reaksjoner i den omstendighet at en i alminnelighet bør finne seg i det uunngåelige. Men dernest ligger også en av forklaringene i at det høye og stadig forhøyede skattestrykk kan avbøtes på forskjellig måte. En kan unnlate å tjene så meget at en blir rammet av progressjonssatsene. I stedet for å slite vettet av seg gjennom overtid og fritidsarbeid dovrer en seg og nyter en mer eller mindre fortjent hvile. De økonomiske fordeler, en kan oppnå ved flid og arbeidsomhet,

kan ikke i rimelig forhold til de anstrengelser de koster, når en skal betale vesentlige deler av ekstrafortjenestene i skatt. Hadde en enda kunnet se resultater av flåeriet kunne det ha gått an. Men den alminnelige mann ser ikke annet enn at det gror opp kontorer og funksjonærer som skal bekostes og leve av det han fortjener ved å arbeide i sitt ansikts sved, og at der blir mer og mer skjemaer og mer og mer hindringer for reelt arbeid og fler og fler innskrenkninger i den frihet, som nettopp regjeringspartiet har lovet ham så flittig og så ofte. Han får en berettiget mistanke om at pengene blir sølt bort, og at det derfor er likefram landsskadelig å føre makthaverne med med skattepenger.

Derimot kan det etter stadig fler og flers mening være en landsgagnlig handling å være flittig, sparsom, nøysom og dyktig bare en samtidig sørger for at Staten og det offentlige ikke får kloen i skillingene. Eller la meg tale uten spor av omsvøp: Skattesnyteri er blitt en fortjenstfull handling. Hvis det er noen leser som har litt lang ledning vil jeg henlede hans oppmerksomhet på dette uttrykks dobbelte betydning.

Jeg hørte en gang noen småbrukere snakke om en mann i bygda. Det var da en så ualminnelig grei, snild, arbeidssom og flink mann, og ellers et godt menneske. Han var halvt kristelig. Jeg tillot meg å spørre om hvorfor han var halt og ikke helt kristelig. Nei — er De gal — da kom han jo i skatteligginga dal

Forts. side 7.

8. MAI

Redaktør og utgiver
NILS VIKDAL
Kristiansund N. Box 41
Telefon 1330

Bladet utkommer 2 ganger i mnd.

Abonnementspris
kr. 3,00 pr. kvartal.

Pressen under okkupasjonen

Under behandlingen av utenriksdepartementets budsjett i Stortingets møte 9. mai i år uttalte C. J. Hambro bl. a.:

«Under krigen var forholdene så eksepsjonelle, at det naturlig ble ofret meget på denne pressetjeneste, som man kalte informasjonstjeneste, og jeg har inntrykk av at det i de forskjellige land er blitt hengende igjen meget av den oppfatning som rådet under krigen, at det var nødvendig å drive en nasjonal propaganda. Men krigsforhold bør aldri være mønster for det man tilstreber under fredelige forhold. Enkelte av oss som er her i salen, var meget aktive i den informasjonstjeneste som ble drevet. Det var vår plikt dengang. Jeg har trang til å si for min egen del at jeg ikke ser med ubetinget glede tilbake på alt det vi gjorde dengang, for - uten at vi selv visste det - gav vi ut informasjon som var et resultat, ikke av faktiske undersøkelser, men av visse propagandistiske ønskemål, og vi fortalte historier som enkelte av oss ble dypt rystet over å konstatere da vi kom hjem igjen etter frigjøringen, var laget av begavede og fantasifulle journalister i Norge.»

Gjennom denne uttalelse får man glimtvis se baksiden av den så flittig blankpussede medalje og får litt av forklaringen på de mange uhyrligheter som «Stemmen fra London» kunne bringe til torgs. Fantasifulle journalister herhjemme i det okkuperte Norge forsynte Londonkringkastingen med meget tvilsomt stoff, som vel delvis kunne bli forvansket på veien for så å bli tilsatt nødvendig farge i Londonredaksjonen. Det kunne selvsagt være den flyktede regjeringens interesser og stive opp enkelte av dem som holdt på å fortvile under uvirksomheten i Skotland, som forøvrig kostet mange spilte liv. Men de ferreste har vel tenkt på tilbakeslaget herhjemme, hvor tyskerne omsorgsfullt stenograferte hvert eneste ord og brukte dem mot oss, som skulle kjempe på vår egen front, og da ikke på journalistene, som ble på sin post for å hindre at tyskerne okkuperte hele den norske presse. Og de ferreste kjenner vel den innbitte kamp, som ble ført i det stille i redaksjonene for å holde tyskerne borte fra spaltene. Det

måtte gis kjøp, det er sant. Hver eneste natt haglet det med direktiver over redaksjonene, og de kom fra Reichskommissars Presseabteilung etter retningslinjer oppsatt for hele den okkuperte del av Europa. Men ikke nok med det. Der satt en hel stab av tyske kontrollører rundt omkring i landet og passet på med nedarvet sans for grundighet, at direktivene ble fulgt til punkt og prikke. Ja, ikke bare det, roen at hver notis og hver liten annonse var innenfor streken av det, som tjente okkupasjonsmaktens interesser - slik som de vestallierte har praktisert det i Tyskland helt til i sommer med de lisensierte aviser. Det var en dans på slak line for hver eneste ansvarlig redaktør, og den minste uoppmerksomhet kunne føre til stans av avisen, frihetsberøvelse for de nærmest ansvarlige og tyskarbeide for det tekniske og merkantile personale. Dette vet vel de ferreste, og de kjenner heller ikke de betingelser, som ble stillet i hvert enkelt tilfelle. Når det allikevel kunne gå så forholdsvis bra, var det fordi leserne sluttet opp om sine aviser som aldri før og kunne lese mellom linjene. Men da det tyske nakketak slapp, var alt glemt. Da ropte de høyest korsfest, som kanskje en uke tidligere hadde vært de ivrigste for å skaffe seg et eksemplar av avisguttene begrensede opplag.

Når engang avisenes faktiske historie under okkupasjonen skal skrives, vil man også bli slått av det lokale og kulturelle stoff, som mange aviser kunne bringe. En hver mirnedag ble benyttet, dikteres, komponistene, maleres, skuespilletes vita ble belest, gamle historiske begivenheter ble frisket opp. Det var en uangrikelig måte å holde det nasjonale instinkt friskt på i ventetiden, og det lykkedes tross Presseabteilungs mistenksomme knurren.

Vi nevner dette som motstykke til C. J. Hambros avsløringer og de mange historier som enkelte av oss ble dypt rystet over å konstatere da vi kom hjem etter frigjøringen, var laget av begavede og fantasifulle journalister i Norge.

Vi nevner dette også som et motstykke til den meget omtalte 16. mai-tale 1944 i Londonkringkastingen, da opinionen skulle forberedes på, at norsk land syd til Narvik skulle avstås til «våre allierte, russerne», en tale som rystet både Sverige og oss her hjemme i Norge. Den er glemt, men ikke glemt, og den skal nok finnes fram igjen ved leilighet.

Vi vil ikke legge sten til byrden for den norske presse i dag. Den har det visselig ikke godt og sliter for størsteparten med en slett økonomi og under sterkt press. Men vi vil, at der også skal ytes rettferdighet til dem, som holdt avisene gående i en fortvilt tid og gjorde en innsats som ofte kunne gå på helsen og livet løs og som tjente samfunnet og befolkningen med de midler som stod til rådighet.

Averter i 8. Mai

Avgi stemme!

Av Erling Bjørnson

La ikke din stemmegivning bli en likegyldighet, et kameratskaps følge - men en fullgyldig ansvarsskjøtning.

La ikke de falske profeter lede dine fjed, men den selvstendige tenkning, som skaper en virkelig karakter.

La den store dag gjøre deg selv stor, og det store er mere å tenke på de andre enn seg selv. Det er livets skjønneste lære.

A velge, er å lede framtiden og da kan man ikke være varsom nok i valg av representanter som

parti. Den skjønne del dette støtting har bragt landet må være en lærepeng for livet. Og da loget av de gamle partier i ord eller program gir noen antydning om en revisjon av rettsoppgjøret, men til og med setter inn igjen de gamle grunnlovshytere, har den rettenkende arlige velger - hvor anledning gives - kun å stemme på Samfundspartiets liste.

La ikke Moseid stå alene i tingsalen og kjempe for rettferdighet. Bring nye uavhengige krefter inn.

ERLING BJØRNSEN.

Animus inter duas res anceps

Sentensen betyr, at Ditt sinn er tvilrædig: Et vanskelig valg mellom to tunge ting. En tyskerarbeider var vesentlig grådig, En frontkjemper sattes av Stalin i sving Og var vel som regel en idealist, Som mente han kjempet for land og for rike. Men «rettsstaten» syns man skal seigpine slike, Men unnskyldte tyskerarbeidernes brist, De skal jo ha stemmerett, slippe for kluss, Og det kaller «rettsstaten» høyere jus!

L. Gh.

Sambandet for sosial oppreising

avholdt torsdag 27. mai et vellykket åpent møte i Studentersamfundet, arrangert av Sambandets Osloavdeling. For 200-300 tilhørere holdt orsakfører og kaptein O. Lindheim et meget vel underbygget foredrag om «rettsoppgjørets» juridiske strafferettslige og utværingmessige grunnlag samt for organisasjonens berettigelse, formål og virkemidler. Foredraget avslørte meget logisk «rettsoppgjørets» som en forfølgelse av anderledes tenkende - parallelt med aksjonens mot kirkenes men bak jernteppet med det formål å ramme en uønsket politisk ideologi ved å sette tusener av mennesker utenfor samfunnet og berøve dem deres eksistensgrunnlag. Foredraget ble avsluttet med sådan konklusjon: Medlemskapet i N. S. er ikke straffbart. Det er på det nåværende tidspunkt norsk borgere er uskyldig dansk. Statsforvaltningsansvaret har ingen grunnlag i norsk rett. Medlemmene kan under ingen omstendighet gjøres solidarisk ansvarlige for ledernes eventuelle skadegjørende handlinger. «Rettsoppgjøret» har stemplet oss som landsforrædere, berøvet oss alminnelige menneskerettigheter, gjort oss eiendomsløse og fratatt oss våre ervervs muligheter for således sosialt og økonomisk å sette oss utenfor samfunnet for at vi ikke skal være i stand til å delta i den sosiale idekamp og hevde våre politiske rettigheter. «Rettsoppgjøret» er ikke bare en krenkelse av alminnelige rettsprinsipp og direkte i strid med norsk lov og rett. Det er det største folkebedrag i vårt lands historie. Vi krever derfor en total revisjon av «rettsoppgjøret». Hvorefter han vedtatt en manende appell til alle som er rammet av «rettsoppgjørets» om å slutte seg til vår organisasjon. - Foredraget ble mottatt med langvarig

Der forelå også på møtet en redegjørelse for pressens og NTB's etterlede og i mange måter misvisende uttalelse av Sambandets start og mål, hvilket også NTB har innrammet.

Enn videre redegjorde orsakfører Kahrs Budde fra sine konferanser med ekspedisjonssjef Halvorsen i fengselsstyret og ekspedisjonssjef Hiorthøy i justisdepartementet angående hvilke forgøelser, som kan medføre prøvetidens avbrytelse. Fengselsstyret opplyste at ennå var ingen landssviker's prøvetid avbrutt og vedkommende satt i fengsel igjen uten ved etter lovgivningen å ha begått kriminelle handlinger. Der skulle således særlig meget til for prøvetidens avbrytelse. De uttalte begge at der intet var til hinder for selv å stifte et nytt politisk nasjonalsosialistisk parti og heller intet i veien for å drive politisk propaganda for et hvilkenhelst politisk parti unntatt et med navn «Nasjonal Samling» og det er kun fengselsstyret som kan bestemme prøvetidens avbrytelse. *Red.*

Ord for dagen.

Jeg lukket opp min bibelbok til tekst på dagen idag jeg tok de ord predikeren sier. Ei noengang større dårskap jeg nå enn fyrster og stormenn til tals må gå mens treller som herskere råder. *PH.*

Send inn
BLADPENGENE

«Solformørkelsen» i Nationaltheatrets 50-årige historie

Vi gjør med en gang merksam på at denne artikkel ikke på noen måte framkommer på foranledning av tidl. teatersjef Berg-Jæger, som helst sikkert ønsker å forbli i stille fred med sine musikkhistoriske og litterære studier. Den er skrevet av en som både før, under og etter okkupasjonen har fulgt Nationaltheatret med den interesse som kjærlighet til vår scenekunst uevegerlig fører med seg.

Ved åpningen av de festlighetene som innledet Nationaltheatrets 50 års jubileum, holdt professor Francis Bull en anslående tale, hvori han på det nærmeste samlet hele teatret gjennom de 50 år. Ved samme leilighet uttalte skuespiller Jørn Ording på skuespillernes vegne sin takk til teatret og endte med omtrent følgende ord: — så kom 5 lange års solformørkelse...., men nå skinner atter solen osv.

Det kan være litt grunn til å se litt nærmere på denne «solformørkelsen» og på herr Ording. Før 1941 var Jørn Ording en temmelig ukjent størrelse. Hans talent ble i grunnen oppdaget i en jule-komedi, og teatrets daværende ledelse ga ham oppgaver som han vokste på; han fikk bl. a. spille Darnley i «Maria Stuart» og den kjempemessige hovedrolle som Don Juan i Svend Borbergs «Synder og Helgen», roller han ble en betydelig skuespiller på. Under den vanskelige okkupasjonstiden ble Ording to ganger arrestert. Første gang fikk teatersjefen ham løslatt meget hurtig, da han skulle spille en stor rolle i «Fossegrimen», og annen gang, da han sammen med Per Aabel og Harald Schwenzen ble arrestert etter teatrets brann, fikk teatersjefen ham ut etter noen tid ved inntrengende å gå inn for ham hos okkupasjonsmakten. Teatersjefen fikk da løfte på å få de 3 arresterte ut en av gangen, først Ording, så Aabel og til sist Schwenzen. De to første kom da også ut, men da så herr Ording rømte til Sverige, resulterte det i at okkupasjonsmakten sendte Harald Schwenzen til Tyskland, der han dessverre ble sittende til frigjøringen. Men herr Ording bør vel ikke tale for høyt om solformørkelse.

Uttalelser som Jørn Ordings om «solformørkelse» og forskjellige bemerkninger og uttalelser i den historikk som er offentliggjort vedrørende teatret, må bringe det store publikum den oppfatning at teatret ikke var i virksomhet under okkupasjonen, at ingen ting foregikk og at Rønneberg har rett, når han i sin bok fra 1945, skrev at da nazistene overtok teatret ble alt lagt øde.

Det foregikk faktisk ikke så lite. Etter hva jeg har samlet sammen fra avisnotiser og forskjellige intervjuer fra okkupasjonstiden, fra kritikk av forestillingene og ved personlige besøk, vil jeg bl. a. nevne følgende:

Nationaltheatret var i en temmelig medtatt forfatning da teatersjef Gustav Berg-Jæger i 1941 overtok ledelsen. Teatrets økonomi hadde ikke tillatt de lenge tiltrengte oppussinger. Teatersjefen og det meget forståelsesfulle styret fikk ordnet med de nødvendige bevilgninger, og oppussingen tok fatt. Først skuespillernes del av huset. Alle garderobes ble pusset opp og de gamle klosetter med bøttesystem forvandlede til moderne vannklosetter og dertil fikk man installert dusjbad. Dermed fikk teatret hustelefonanlegg med forbindelser til alle avdelinger, noe man i alle år hadde savnet.

Etter brannen ble scenebelysningen forbedret og man gjorde alle nødvendige forberedelser til en virkelig moderne dreiescene. Hele rommet under scenegulvet ble forvandlet til en uhyre sirkelformet avgrunn helt ned til kjellerens grunn. Alle varmerør, ledninger etc. måtte legges om og ut til sidene. Selve dreiescenen kunne dengang ikke skaffes, men det ble bevilget penger til den, penger som sannsynligvis sto til disposisjon for de ved frigjøringen hjemvendende makthavere. Dog, det som publikum merket

mest av de gjennomgripende oppussinger var vel oppussingen av selve teatersalongen, som visst ikke hadde vært ordentlig renset siden åpningen for nå 50 år siden. De herlige takmalerier, gullforsiringer, billedbuggerverker, alt ble renset på behørig måte, så teatersalen igjen strålte i samme glans som da portene ble slått opp i 1899. «Den nye Forening av Teatrets Venner» bekostet oppussingen av den store publikumfoajé og forærte teatret en marmorbyste av fru Johanne Dydwad hugget av Munthe Svendsen samt en byste av Harald Stormoen i bronse av Rasmussen.

Men hva ble så oppført i dette hus? Jeg blar i gamle programmer og finner bl. a. følgende: «Lille Eyolf» av Ibsen iscenesatt av Agnes Mowinckel. Her fikk Aase Bye sin første store Ibsenrolle og viste nye nær sagt uante sider av sitt talent. I «Geografi og Kjærlighet» av Bjørnstjerne Bjørnson viste August Oddvar overraskende evner som karakter-humoristisk skuespiller. Han spilte også tittelrollen i «Brand», der Johanne Dydwad viste okkupasjonstidens publikum glimt av sitt geni som

Brands mor. Ingolf Schanche hadde sin siste opptreden på Nationaltheatret i Bojers «Hustruen». Man fikk «Det ny System» av Bjørnson i en iscenesettelse av Stein Bugge, som også satte iscene Nils Collet Vogts «Therese» der Tore Segelcke fikk leilighet til riktig å la sitt talent funkle. Per Aabel satte iscene Drachmanns «Der var engang» — videre finner jeg Max Habels romantiske skuespill «Ungdom» — det eneste tyske stykke som ble oppført på Nationaltheatret i okkupasjonstiden og som mange år tidligere hadde vært oppført på teatret — men den gang med Liv Strømsted og Jens Bolling i hovedrollene. De unge krefter fikk også med stort hell prøve seg i Hamsuns «Ved rikets port». Den pur unge Liv Strømsted åpenbarte seg her som en modnet kunstnerinne — bare to år etter at hun debuterte som Helga i «Geografi og Kjærlighet». Under Harald Schwenzens solide ledelse fikk man også en frisk oppførelse av Ibsens «En folkefiende» og en stor forestilling ble Svend Borbergs «Synder og Helgen» i Stein Bugges fortrinlige regi og med den unge Jørn Ording i hovedrollen som Don Juan og med Liv Strømsted

I flukt med Landsstyrets syn på rettsoppgjøret har partiet tatt opp i sitt valgprogram en egen post om oppgjøret. Vi gjengir herved to poster av

Samfundspartiets program ved stortingsvalget 1949

A. GRUNNLOVEN.

Samfundspartiet krever at ødeleggelsen av Grunnloven må opphøre.

1. Grunnlovens viktigste sikringsbestemmelser — §§ 95, 96, 97, 99, 100, 101 og 102 — som i løpet av de siste tre år er blitt redusert til rene papirbestemmelser, må få tilbake sitt fulle og entydige innhold.
2. Grunnloven må ikke — som hittil — gjøres til gjenstand for fortolkninger og omdiktninger etter som det passer til de skiftende situasjoner og etter som det behager de skiftende «systemer» og makthavere.

D. RETTSOPPGJØRET.

Samfundspartiets syn på rettsoppgjøret kan sammenfattes i følgende punkter:

1. Dødsstraffen må avskaffes.
2. Det må oppnevnes en kommisjon, bestående av upartiske, nøytrale rettslærde (svenske og sveitsiske), med det mandat å undersøke lovligheten av det norske rettsoppgjør i relasjon til den norske Grunnlov, straffelovens § 86 og de internasjonale avtaler som Norge på forhånd med sin underskrift hadde forpliktet seg til å overholde.
3. Det må utstedes amnesti for alle politiske fanger som ikke har gjort seg skyldig i kriminelle handlinger. Av særlig viktighet er det at alle syke og gamle straks blir satt på frifot.
4. Det må gis oppreisning i alle tilfeller hvor folk uberettiget er blitt holdt i fengslig forvaring eller er blitt dømt og straffet ulovlig.
5. Særlig sterkt tar Samfundspartiet avstand fra forfølgelsen av den sosiologiske forfatter B. Dybwad Brochmann, som partiet oppfatter som en rent politisk aksjon. Samfundspartiet krever at herr B. Dybwad Brochmann må få full oppreisning, og at det blir oppnevnt en kommisjon av norske og utenlandske psykologer, sosiologer og sosialøkonomer med det mandat å ta opp til undersøkelse og prøvelse de av herr Dybwad Brochmann framlagte forskningsresultater.

i en av de store kinnslagsvaler. Dertil kom Vilhelm Ibsens ikke mindre fortrinlige iscenesettelse av «Jan Herwitz» og Per Reidarsons overordentlig interessante og morsomme, helt upolitiske komedi «Le dernier cri» («Siste Skrik»).

Disse plukk fra repertoaret taler for seg selv. Jo, det foregikk noe på Nationaltheatret under «solformørkelsen».

Ikke bare teknisk og kunstnerisk foregikk det noe, nei også økonomisk — teatrets funksjonærer fikk i denn tid da «alt ble lagt øde» bl. a. også enke- og barnpensjon, noe som man den gang iallfall uttalte sin glede over. Og Nationaltheatret som var tynget av sin gjeld sto ved frigjøringen praktisk talt gjeldfritt!

Motstandere vil naturligvis kunne innvende at meget av dette skyldtes okkupasjonstidens vanvittige bevilgninger til så mangt og meget — men faktum er, at de bevilgninger som ble gitt Nationaltheatret bruktes til dette teaters beste og på en fornuftig måte. Teatret selv er derom det beste vitne i dag. De daværende motstanderes innsats for Nationaltheatret var å boykotte det og siden sette fyr på bygningen, noe som resulterte i at også selve scenehuset måtte gjennomgå gjennomgripende forbedringer og modernisering. Men det var vel ikke egentlig meningen. Disse opplysninger burde vel også være tatt med i herr Rønnebergs berømmelige «historikk», som ellers blir noe ufullstendig.

Mangeårig teatervenn.

Brev til „8. Mai“

Herr redaktør.

Jeg var en av de som tok seg en tripp til Østfronten i krigsårene. Etterpå ble jeg, i likhet med alle mine kamerater som kom tilbake, utsatt for dette rettsoppgjøret. I ca. 2 år, regnet fra slutten av 1946, oppholdte jeg meg som fange i en av Norges mest kjente konsentrasjonsleire.

I de ca. 2 årene jeg var i fangeleiren benyttet jeg min fritid til å skrive. Jeg laget på denne måte i alt 3 — tre — manuskripter. Det ene som inneholdt en rekke små beretninger fra fronten fikk jeg med meg ut da jeg ble løslatt fra fangeleiren. Det andre manuskriptet som roff og slett var en fantasifull kriminalroman, og som heller ikke ga seg ut for å være noe annet, samt et tredje manuskript som jeg nærmest vil sette i skjønnerklasse, måtte jeg på grunn av at de ikke var blitt ferdige før, la bli igjen til kontroll og med skriftlig anmodning til fengselsprestens som hadde med kontrollen å gjøre om å ettersende meg manuskriptene.

Etter ca. 5 måneders forløp tilskrev jeg fengselsprestens og purret på om manuskriptene. Jeg fikk da det svar fra ham at manuskriptene — grunnet innholdets art — ikke kunne frigis.

Jeg henvendte meg da til en høyesterettsadvokat med saken. Høyesterettsadvokaten uttalte at der såvidt han visste ikke fantes noen hjemmel i norsk lov for sådan beslagleggelse av manuskripter. Andre juridiske sakkyndige som jeg har talt med om saken sier det samme.

Høyesterettsadvokaten skrev til fengselsprestens om saken og fikk svar fra fengselsdirektøren som påberopte seg endel bestemmelser fra før 1940 som hjemmel for tilbakeholdet. Høyesterettsadvokaten tilskrev så fengselsdirektøren og påpekte at de av direktøren nevnte bestemmelser ikke kan påberopes når det gjelder manuskripter, — samtidig som disse i henhold til lov om åndsverker § 1 kun er opphevsmannens eiendom.

Ingen av de to manuskripter inneholder noe av opplysninger om forholdene i vedkommende fangeleir.

Det er nå gått ytterligere 10 måneder og manuskriptene uteblir framleis. Jeg har personlig tilskrevet fengselsdirektøren, men har ikke fått noe svar fra ham.

Nå søker jeg opplysninger om hva dette skal bety. Driver de norske fangeleirene sin særegne, selvbestaltede rettspraksis, — uavhengig av norsk lov?

Jeg føler meg utsatt for urettmessig overgrep. B 42.

LIKHEIT FOR LOVEN.

Det er så meget som kan forundre en uhildet tilskuer nå om dagen, og når jeg trekker fram et eksempel, er det ikke for å være hevgjerrig eller for å øke forfølgelsesvanviddet, men for å vise, at der er something rotten, som får oss alminnelige dødelige til å tvile på det så oppskrytte rettsfunn, som etter sigende skal ha feiret slike durable triumfer i de siste årene.

Det hendte i en bygd, som har et lite industrisentrum, og tidspunktet var april 1940. Tyskerne var kommet og de forlangte tusenvis av flylemmer, som de betalte meget godt for. To brødre i det lille industrisentrum gikk i gang med å slå flylemmer, som om-

gående ble kjørt til anlegget av flyplassen. Etter oppskriften var dette arbeid til gunst for fienden, men der er ikke foretatt noe i den anledning. Imidlertid er to bondemenn i den samme bygd blitt ilagt hver en bot på kr. 5000,— for å ha slått akkurat samme slags flylemmer, og da reiser spørsmålet seg, om der er likhet for loven. Og så snakkes der naturligvis, for folk flest er ikke så dumme og ureflekterende som politi og påtalemyndighet tror. I dette tilfelle er både lensmann og politimester bekjent med saken, men det må være spesielle forhold som gjør, at den ene skal dømmes, og den annen slippe fri. Ja, ikke nok med det. En av flylemfabrikantene i industristrøket ble endog i mai 1945 etter manntallsforerens, dvs. lensmannens, forslag oppnevnt til domsmann i landssviksaker. Ja, selv om alle kjente til hans virksomhet som flylemfabrikant, ble han gjevvalgt som domsmann for årene 1946—47.

Reff betenkt og i henhold til den avdøde Haagerkonvensjon er det vel ikke så meget å si på dette, men rettens tjenere har som halsende hunder forfulgt enkelte og trukket dem for retten, hvor de bl. a. er blitt stemplet som landssvikere og er blitt fratatt sine statsborgerlige rettigheter, og da er det grunn til å spørre: Hvor er det blitt av likheten for loven. Kan et vennskap eller bekjentskap være nok til at enkelte slipper, mens andre skal ut i vanæren og elendigheten? Senior.

AMERIKANSK JURIST FORDOMMER RETTSOPPGJØRET.

Fra den amerikanske jurist Harold Swenson, New York, har vi mottatt et brev hvorav vi tillater oss å gjengi følgende bruddstykker:

«Har nettopp lest boken «Utrolig men sant», og har funnet den meget orienterende. Det er nedlagt et stort og fortjenstfullt arbeide i dette verk. Men det er vel så at hyklerne og fariseerne ikke tør se sannheten i øynene. Boken stadfester min overbevisning — om at det norske rettsvesen er kommet bort i et uføre.

Når jeg under krigen leste om den uvurderlige innsats som den norske

Ukens kronikk:

Har Arbeiderpartiet gitt paroler til vitner og domsmenn i «landssviksaker»?

Som naturlig har det vakt stor oppsikt at Arbeiderpartiets første mann i Østfold, stortingsmann Magnus Johansen, ikke ble nominert. Og man har derfor spurt seg hva grunnen kunne være.

Straks etter nominasjonen meddelte Arbeiderbladet at Magnus Johansen ikke var blitt nominert på grunn av «uoverensstemmelser mellom ham og partiet». Noe mere ble ikke sagt, og Arbeiderpartiet regnet også med — at dermed var den bellige grav vel forvaret.

Imidlertid viser det seg nå, — etter de opplysninger som «Vårt Land» kommer med, at sannheten er av en så oppsiktsvekkende art, at den krever å bli trukket fram i lyset. Den vedkommer ikke bare den enkelte person som her er nevnt, men selve samvittighetsfrihetens prinsipp i vårt politiske liv.

Saken er at etter frigjøringen i 1945 ble det gjort et vedtak i Østfold Arbeiderparti at lensmann Strømsælther, som hadde vært medlem i NS ikke skulle settes inn i stillingen igjen. Da saken mot lensmannen kom for retten i 1947 — ble han enstemmig frifunnet. Av de 53 vitner talte bare ett i mot lensmannen, og det var formannen i Tunc Arbeiderparti. Og blant lensmannens vitner var også stortingsmann Magnus Johansen. Han mente at hans ed forpliktet ham til å

handelsflåte og de kjekke norske sjømenn og frivillige norske stridskrefte gjorde på de alliertes side, følte jeg meg stolt av min norske herkomst. Men når jeg i dag leser om rettsoppgjøret i Norge og analyserer det på grunnlag av de juridiske prinsipper jeg har lært i Amerika, da skammer jeg meg over mitt norske fødeland.

Jeg kjenner personlig en av disse landssviksakene fra a til å. Den er (Forts side 6)

si «den hele og fulle sannhet og intet fordølge». Og dette førte til at lensmannen ble frikjent og partivedtaket fra 1945 ble kullkastet av «domstolen». Dette er herr Johansens synd.

Slik er rettsstaten Norge. Hvis man ikke fulgte de gitt ordre når det gjaldt dette forferdelige «rettsoppgjøret» så ble en satt utenom. De som følger sin samvittighet blir da av partilegiverne stilt i klasse med «landssvikerne».

Det er forferdelig at slikt noe skal hende. Men vi er nå så godt vant at noe særlig inntrykk gjør det ikke lenger.

Det er ikke første gangen at arbeiderpartimenn har vitnet i NS saker. Og den som har fulgt med i «rettsoppgjøret» fra første dag er også kjent med at det er atskillige arbeiderpartifolk som har sittet som dommere eller domsmenn. Hvilke paroler har disse fått? Ja, her åpner det seg mange perspektiver. Hvor mange falske vitneprov er det gitt under dette rettsoppgjøret? Hva bestemmer straffeloven om falsk vitneprov eller oppfordring til det?

Er det som nå er skjedd med Magnus Johansen en forklaring på Nygaardsvolds og Koths «erindringssvik» om deres kjennskap til kapitalasjonsavtalen?

Herr Magnus Johansen ser ut til å være en forholdsvis aktverdig person, men også til ham må det stilles et spørsmål. Det er nå lang tid siden saken mot vedkommende lensmann var oppe. Herr Johansen har altså hele tiden vært vitende om dette råtnende forhold, men hvorfor synger han først ut når han blir kastet? Hadde han det hvis han var blitt nominert?

Det som nå er skjedd med Magnus Johansen har åpnet øynene på mange. En ser nå de korrupte forhold som råder innen vårt politiske liv, og da ikke minst innen Det norske Arbeiderparti. Og vi er helt enig med «Vårt Land» når det skriver: «Er vi kommet dit hen at en mann for å tekkes partiet skal bli nødd til å stå i retten og vitne mot sin samvittighet?

Det ville ha vært bra, ikke bare for vårt politiske livs renslighet, men også for vårt folks framtid, at de av slike midler fikk minst mulig å se innen vårt politiske liv.

Erstatningsdirektoratets tidligere representant i Kristiansund dømt for underslag

Ca. 70.000 kroner forsvunnet

Vi meddelte 15. september 1948 at Erstatningsdirektoratets representant i Kristiansund, o.r.-saksfører Søren Dahl, var anmeldt for underslag av ca. 43.000 kroner. Etterforskningen førte til at underslaget etter hvert viste seg å stige. Hvor stort beløpet etter hvert er blitt er ikke kjent, men det skal være ca. 70.000 kroner som er forsvunnet.

Saken skal være opp og avgjort med en dom avsagt i Romsdals forhørsrett i Molde etter tilståelse.

O.r.-saksfører Søren Dahl ble

dømt til 1 års fengsel og tap for alltid av retten til å drive saksførervirksomhet.

Dagspressen har omhyggelig fortidd dette, da det må betraktes som en av de største skandaler som er overgått rettsoppgjøret. Mange hederlige og økonomisk ribbede mennesker måtte søke denne Erstatningsdirektoratets representant for om mulig å få ut noe av sine egne beslaglagte midler til livets opphold. Mange reiste endog lange veier for å bli avspist med en 10er. Men pengene gikk altså lettere veien til Vinmonopolet.

«Det frie ord —»

Boken inneholder 8 nummer av bladet «Skolenytt», redigert av N. Vikdal.

Et angrep på «rettsoppgjøret»

120 sider.

Kr. 4,— fritt tilsendt.

Bestillinger mottas av

«8. mai» Box 41, Kr.sund N.

Med saks gjennom dagspressen

I TIDSKRIFTET VÅR TID

Det Louis Feinsilber fra Trondheim i flere måneder skrevet om sitt opphold på Falstad fra våren 1943. I forbindelse med justisminister Gundersens uttalelser på hensillingen i Tinget om å la krigs- og fange få tillatelse til å motta noen flere pakker (de får lov å motta 3 pakker à 2 kg pr. år for tiden, men før kort tid siden var det bare to pakker årlig og til å begynne med bare 1 — en — pakke pr. år, men hver (al) kan det være av betydning å lære hvordan tyskerne og nazistene behandlet sine politiske fanger under krigen — altså under krigen! Herr Feinsilber skriver: — Lærerne låte dessuten ikke maten på Falstad de heller — så de fikk inn ganske nye av sin egen mat. Især lærerne og kirkesangerne fra bygdene. Ja de fikk inn mang en fin dall smør og nye god skinke. Ja de fikk såpass at de ikke trengte Falstadmaten, som et par riktig godt utrustede hev i seppelspannet. — Slik hadde de det som det i «adistenes» og «umenneskene» hender mens den blodigste og mest hærfulle krig i historien pågikk for dem.

AFTENPOSTEN MELDER

3. JULI

Et Den internasjonale Røde Kors-konferanse i Geneve har vedtatt at sabotører, partissner og andre som opptrer i uniform, som ikke er godkjent av fienden, ikke skal gis særbeskyttelse i den reviderte Geneve-konvensjonen. Likledes er det besluttet at konsentrert bombing av sivile sentrer ikke skal betraktes som krigsforbrytelse.

For det første: Hvor er logikken. En sabotør skal selvsagt ikke ha noen særbeskyttelse, det er gammelt og greit, men hvorfor skal så en sadist av en flyger, som bomber kvinner, barn og oldinger, beskyttes?

Brev til 8. Mai

Forts. fra side 5.

Ikke nevnt i Deres bok. De tilalte var ikke NS-medlemmer. Jeg har uttalelser og rapporter i lange baner og om saken for en av de største skandaler som er forekommet i det norske rettsvesens historie. Høyesteretts dom er både uforsåelig og uforsikkelig. Men det er lagmannsrettens prosedyre og dens fantastiske feilaktighet av «beviste fakta», som etter kronen på verket urettferdigheten er åpenlys og himmelropende. Helt forferende er en sådan grov krenkelse av anerkjente juridiske prinsipper at jeg neppe tror man kan finne sidestykke hverken i Hitlers Tyskland eller bak jerntippet. Den eneste sammenligning jeg kan tenke meg, er heksetorfølgelsene i det 17. århundre. Om detaljene i en slik sak ble kjent blant det amerikanske publikum, er jeg redd for at Norges høye anseelse i Amerika ville dale som et stjerneskudd.

«Om ikke de norske myndigheter snart tar til vett, vil uttrykket «norsk rettferdighet» snart bli ensbetydende med «justismord».

New York den 5. september 1949.
Harold Swenson.

For det annet: Var det ikke en ny rettsorden som nylig ble innstiftet i Nürnberg, hvor nettopp slike karer som myrder og herjet i et okkupert land ble beskyttet og de som tok dem ved vingebenet ble dømt og hengt? — i tusenvis! Det skulle vel aldri være den kommende krig med Sovjet som trenger en ny rettsorden?

ARBEIDERPARTIET OG GUD.

Valgkampen blir stadig mer saklig og verdig. I Haldens Arbeiderblad for 9. september skriver Chr. Nygaard bl. a. disse vakre ord om Arbeiderpartiet og Gud:

Idet du betenker hva Gud har utrettet gjennom Det Norske Arbeiderparti for å bedre også dine kår, bør du i takknemlighet både til Gud og mennesker gi partiet din stemme.

DE DØMMER SEG SELV.

Under denne tittel skrev kommunistbladet «Friheten» da redaktøren av kommunistbladet «Arbeidet», Bergen, Johanna Bugge Olsen ble dømt for sine skrivelser i 1940 bl. a. følgende:

«Biskop Berggrav og andre som gikk inn for fredsforhandlinger, og som reiste ut i Nordmarka for å oppfordre norsk ungdom til å legge ned våpnene, han har istedenfor tiltalte fått storkors av St. Olav.»

Videre skrev «Friheten»:

«Under prosedyren uttalte aktor bl. a. at «det er forskjell på hva ansvarlige personer finner fram til i forbindelse med våre lovlige myndigheter og hva en alminnelig borger tillater seg».

Biskopen og Høyesteretts justitiarius, Administrasjonsråd og Presidentskap, ledere og redaktører for de borgerlige og sosialdemokratiske partier, er etter dette ansvarsløse fordi de er «ansvarlige personer», fordi de var alliert i en stor kamarilla, sammen med banker og storbedrifter, brakkebyggere og krigsprofiterer, halvnazister og antikommunister. Dette kobbelt som var de som egentlig skulle vært satt under tiltale og dømt, men de redder seg fordi de etter aktors utsagn «handlet i forbindelse med landets lovlige myndigheter», — de myndigheter som de selv forsøkte å falle i ryggen, de myndigheter som de forhandlet med tyskerne om å avsette.»

I «KVINNEFRONTEN»

7. juni 1945, nr. 2 1. årgang leser vi følgende:

«REN LUFT!»

Har du hatet veggelus i huset ditt noen gang?

Det var ikke behagelige medboere. Og hadde du ikke de nødvendige midler til å utrydde dem, kunne de forpuste din heim så du kom til å hate dem inderlig, hvor foraktelig små de enn var. Men så skaffet du deg betemidler, rensset huset og pustet lettet over å ha slettet ut sporene etter dine plageånder.

Vi har maken igjen i Norge idag. Vi har midler til å slette ut sporene etter quislingene og puste i ren luft. Det tjente ikke til vår heder at de hadde hatt vekstmuligheter hos oss. Det regnes nå engang for en skam å ha veggelus. Selvfølgelig må de vekk. Ikke fordi vi hater dem. Man hater ikke en slagen fiende, især når fiende

Samfundspartiet vil avskaffe —

Forts. fra 1. side.

andre, når det gjelder spørsmålet om tvang og villfarelser.

Gjennom de skrifter som mer eller mindre illegalt er kommet ut etter krigen, har vi fått fastslått at også folk som fremdeles betraktes som gode nordmenn, under krigen måtte gjøre ting som blir betraktet som uverdige. Disse går fri for straff. Men er samme handling begått av en NS-mann, godkjennes ikke samme frifinnelsesgrunner. Da blir det straffbar bistand til fienden.

Vi nevner som et eksempel av de mange, Hirdens Bedriftsvern, hvor bl. a. tidligere NS-folk ble tvunget inn under svære trusler. På tross av denne livsfarlige tvang er de blitt dømt til lange frihetsstraffer.

Men overfor de jurister som håndhevet tyskerens og NS-myndighetenes anordninger blir intet gjort, forutsatt at mannen ikke var medlem av NS.

VI.

Vi har liten tro på nytten av å straffe i sin alminnelighet. Både samfundet og den enkelte taper på altfor strenge straffer. Vi tror at opplysning er et langt bedre middel til å hindre gjentakelse av en straffbar handling enn dette at vedkommende blir straffet.

Ut fra dette psykologiske syn er landssvikoppgjøret helt for-
basistlig.

Kjærlighet og ikke gjengjeldelse er også det høyeste bud i vår kristendom.

Landssvikoppgjøret bygger på et helt annet grunnlag. Vi finner i virkeligheten igjen i denne noe av det verste ved Hitlers system. Politiske motstandere er gjort til forbrytere alle sammen.

Vi ser også i det ytre, hvori det bl. a. syner seg deri at det i stedet for våre folkedemostoler, jury-systemet, er innført særdomstoler etter direkte totalitære oppskrift.

Men også hensikten med oppgjøret synes ihvertfall i en viss utstrekning å være lignende som den som førte til Hitlers jødefølgelse og hans forfølgelse av de geistlige Syndebukktanken.

Det er ikke sagt at denne hensikt har vært bevist. Forbitrelsen mot NS var jo i løpet av krigsårene blitt stor. Men det er

den er mindreverdige krapyl. Og våre stam har ikke plass for negative følelser. Våre hjerter rommer ikke nazister. Vi skal bygge landet. Det er vår oppgave. Men hvem kan bygge på sviktende grunn? Kan vi flytte inn i huset vårt igjen før den siste veggelus er borte, før vi har visshet for at ikke en eneste har gjemt seg vekk, ferdig til å formere seg?

Ansvarlig redaktør og redaksjonskomite for «Kvinnefronten» er: Kirsten Hansteen, Ellen Gleditsch, Eva Rønnow, Aaslaug Aasland. Postboks 4037, Oslo.

Dette opplyses for ordens skyld hvis noen synes at redaksjonen trenger lusepulver.

et kjent sjeldent fenomen at den som selv er uangrikelig har lettere for å forstå og tilgi folk som har tatt feil, og den som selv har gjort galt, vil gjerne selv glemme dette og det tror han at han gjør best ved å være streng mot andre. Vi på vår side hevder at både det teologiske og juridiske system fra fortiden i virkeligheten ikke løser moderne rettsproblemer som de foreliggende. Psykologien har derimot framtiden på sin side. Landssvikoppgjøret er et bevis på jussens og teologiens utilstrekkelighet.

VII.

Hånd i hånd med den strafferettslige utglidning er også den moralske gått. Folk har benyttet seg av oppgjøret til å mele sin egen lake. NS-folkene er ofte blitt fratrukket sine verdier mens de stod under forvaltning av det offentlige. Eiendeler og forretninger er blitt ødelagt uten tvingende grunn, og ingen tenker på å gi oppreisning. Moralene og respekten for lov og rett har gått stadig nedover og fortsetter med å gjøre det. Oppgjøret har ført med seg uendelig av sorg og elendighet og økonomisk ruin. Det er på høy tid at vi får en endring i forholdet. Vi må gjøre dette for folkets skyld og vi må gjøre det for de domfeltes skyld.

Enn vi er i den store krigens slutt pågår prosessene. La oss få disse stanset. De er i strid med vår straffeprosesslovs grunnsetninger og uttrykkelige påbud om at saken skal fremmes uten unødig opphold.

La oss få ut av fengslene de som sitter der.

Særlig forferende er det at også de unge som er i den alder da de skal bygge opp grunnlaget for sitt liv, skal få dette grunnlag lagt i fengslet. Resultatet må bare bli dårlig, og ikke bare den som soner, men også særlig samfunnet vil tape i det lange løp.

Et annet etter vår mening opprørende forhold er dette med de syke. En rekke av de domfelte er alvorlig syke, tildels sykdom som de har fått i fengslene. På tross herav blir de ikke satt på fritof. Vi må ikke glemme at det ikke er vanlige forbrytere det her dreier seg om, men folk som soner fordi de har hatt en annen politisk oppfatning og et annet syn på hva som tjente Norges sak, og som har ment å være grunnlovsmessig sikret denne overbevisningsfrihet og tenkefrihet.

IX.

Samfundspartiet har som nevnt ønsket å legge denne sak om rettsoppgjøret fram for Stortinget. Vi gjør det med en appell til Stortinget om å sørge for at denne rettsloset som er satt i scene, får en ende. Det er dypt nedverdiggende for hele det norske folk. Det er ikke bare lov og grunnlov som etter vår mening

(Forts. side 8).

Forspillet til tragedien —

(Forts. fra side 2)

enn brorsønnen Vilhelm. I motsetning til mange andre var Keilhau sammen med utenriksminister Ihlen tidlig klar over at krigen kunne komme. Alt våren 1914, mens arbeiderpartiet drev som verst på med det brukne gevær, var øvelsestiden i marinen, som eller var 6 måneder, blitt forlenget til et år, og tidligere var mobiliseringsplanene gjennomgått og omarbeidet. Da krigen kom, ble marinen momentant krigsmobilisert, tropper kalt inn til kystfestningene og miner lagt ut på forskjellige steder langs kysten.

Men Keilhau var da en gammel mann, født 1845, og regjeringen fant at nå trengte vårt forsvar en yngre militær kraft. Keilhau ble derfor alt 10. august skiftet ut med Christian Theodor Holtfodt, generalmajor og sjef for festningsartilleriet siden 1912. Også han hadde vært en av Georg Stangs medarbeidere og dessuten tjenstlig gått i hans fotefar. Holtfodt var en mann som kunne drive sin vilje igjennom, og der sto respekt av hans person. Det er sagt om Gunnar Knudsen at han handsama sine statsråder

som guttunger, men ett unntak var der i det, Holtfodt. Med ham fikk vårt forsvar den rette mannen i spissen i denne kritiske tiden.

Det er ikke her stedet til å drøfte alt det som ble gjort, eller hvorledes det ble drevet igjennom. Det får være nok å nevne et par trekk for seinere sammenlikning med tilhøvet under opp-takten til den annen verdenskrig, da ridderne av det brukne gevær og deres medløpere skulle syne en måpende verden hvorledes Norges sjølstendende rettelig skulle forsvares.

Etter hærordningen av 1909 ble før krigen 1914 holdt øvelser med to til fire regimentssamlinger av forskjellige årsklasser, således at øvelsestiden tilsammen ble 144 til 198 dager. Under krigen ble øvelsene utvidet så de varte fra 210 til 222 dager. Med nøytralitetsavdelingene ordnet Holtfodt det praktisk slik at når avdelingene avløste hinannen ble det mest mulig holdt ordinære øvelser i vedkommende avsnitt, men alltid således at der på kystfestningene var øvede folk til nye årsklasser var blitt oppøvede.

SKATTEFLAERIET —

(Forts. fra side 3.)

Det viste seg senere at han var en virkelig god kristen — hjelpsom og fordragelig. Men snøt i skatt gjorde han, enda han som andre måtte undertegne sin selv-angivelse på ære og samvittighet. Han var hellig overbevist om at han tok bedre vare på pengene enn myndighetene gjorde det, og at skatteprosessjonen dessuten var utenfor all rimelighet og rettfærdighet.

De høye skatter i forbindelse med det offentlige sløseri har fullstendig undergravet skattemoralen. Det er en kjennsgjering at aldri har skattemoralen i Norge vært dårligere enn i dag. På dette område står moralen — for å sitere Talleyrand — på et lavt og behagelig nivå.

En annen årsak til at tålmodigheten først nå er kommet på bristepunktet er den at pengene i de første år etter kapitulasjonen var forholdsvis lett tjente. Det var mangel på arbeidskraft overalt.

— Alt arbeid ble godt betalt. Det var mangel på varer. Alt som kunne produseres kunne også selges og med bare små krav til kvalitet. Denne situasjon foreligger ikke lenger. Det kreves nå godt arbeid for god betaling, og det er forbi med de tider da all slags juks gikk glatt i publikum. Nå forlanger en kvalitetsvarer eller varer hvis priser står i rimelig forhold til kvaliteten. Men jo mindre lett pengene tjenes dess større blir forbitnelsen over høye og urettferdige skatter. De skatter en betaler føles tyngre og tyngre.

Vi har noe som heter økonom-

iske lover. Det er kanskje noen politikere som har hørt en fugl synge om at det ikke er lønnsomt å overtredde disse. Når det imidlertid gjelder de lover som angår beskatningen har regjeringen opptrått som om de overhodet ikke eksisterte.

En sådan økonomisk lov har en i finanslæren og den sier at de uheldige følger av den progressive beskatning øker med progressjonen. Jeg tror jeg kan forsvare å formulere denne lov således: De uheldige følger av en sterk progressiv beskatning øker progressivt med progressjonen. Hvis skattetrykker på økende inntekter fordobles, så 4-dobles skadevirkningene.

Disse skadevirkninger består ikke bare i svekket skattemoral og dermed svekket respekt for lov og rett i alminnelighet. Vi har en mengde andre og for et lands velferd og økonomi usedvanlig uheldige virkninger. Uten enhver tvil angripes arbeidslyst og initiativ. Uten tvil hindres kapitaloppbyggingen, hvorav der igjen skal oppstå ny virksomhet eller øket virksomhet. Folk resonerer som så at det lønner seg ikke å spare. Renteskatt, formuesskatt, engangsskatt, arvekatt osv. spiser så allikevel opp sparepengene. Produksjonen fordyres. Riktignok heter det i finanslæren at de alminnelige skatter ikke kan overveltes. Men når bedriftene hindres i å legge opp reserver og fratas lysten til utvidelser, blir produksjonen mindre enn den kunne være og det vil igjen for majoriteten av varene si det sam-

Til «8. mai», Box 41, Kristiansund N.

Undertegnede overtar . . . aksjer a kr. 50,— i

8. MAI A.S.

den 1949.

(Navn og adresse)

HUSHJELP

To yngre jenter kan få plass som kokke og stuepike på Furuseth gård i Østerdalen fra 15. september. Attester og lønnsforlangende sendes Ola H. Furuseth, Rasta st.

me som at den store produksjonsprisbillighet ikke kommer forbrukerne til gode. Produksjonen blir også dyrere av en annen grunn som står i intim sammenheng med de høye skatter: Den belastes omkostninger som kunne ha vært spart. Når det offentlige beslaglegger la oss si 75 prosent av nettofortjenesten i skatter, så blir det Stat og kommuner som betaler 75 prosent av de omkostninger, som kan føres til fradrag på skatt. En kan tøyse begrepet «utgifter til inntektens ervervelse» nokså langt.

Videre vil de høye skattene drive publikum over i ulønnsom virksomhet. Skoftprosenten blir høy fordi folk tvunget av skatteme vil gjøre mest mulig selv. En skotter for å male sitt hus, en annen for å halvsåle sine sko, en tredje for å dra på bussen og en fjerde for å forsøke fiskelykken.

Skulle de kjøpe disse varer og tjenester vil de måtte betale av den beskattede arbeidstinntekt. Det er bare moro å male eget hus, lappe sine egne sko og å dra på tur og å komme hjem med bær og fisk. Det er ikke alltid like morsomt å arbeide 8-timers dag år ut og år inn for andre. Hver for seg søker en å bli mest mulig selvhjulpen og driver det mest økonomiske av alle produksjonssystemer, selvforsyningens. Samtidig florerer tuskhandelen, den minst innbringende av all handel. Jeg kjenner en mann som skaffet seg en bensindrevet sag for en høstbær kvige og en flatbunnet robåt for en vær. Hadde han skullet selge kvigen, respektive væren hadde han «kommet i ligninga».

På denne måte driver de høye skatter oss bakover og på denne måte senkes levestandarden og på denne måte svekkes nasjonens økonomiske bæreevne.

Men statsråd Brofoss og hans kolleger kan lenge nok udres over at hesten kan trekke vedlasset og tro at den kan trekke stadig større lass bare en passer på å legge vedskiene på en for en.

Det var en gang en fransk konge som levde i ødselhet og pinte sitt folk med meningsløst høye skatter. Han var kanskje ikke noen stor konge. Men han hadde vett nok til å forstå hvor det bar hen. Etter oss kommer syndfloden, sa han.

Våre dagers skatteflære er minst likeså samvittighetsløse som Ludvig XV. Men de forstår ikke hvor det bærer hen. Ene-

NYE BØKER.

Følgende bøker omtales ikke i den «demokratiske» norske presse og bør derfor leses av alle som søker etter det nye som gror:

- Fra B. Dybwad Brochmann forligger:
- «Bibelen og naturvitenskapen», 250 sider kr. 9,60
 - to slags kollektivisme, 400 s. > 1
 - «Kristus i sanffunnets» — eller to slags kollektivisme 400 s. > 16,00
 - «Dengang Per Storoslo vilde avromantisere «Per Gynt», 48 s. > 1,50
 - Åpent brev til generalissimus Stalin og president Truman 45 s. > 2,50
 - (Kan også fåes i engelsk utgave) > 2,00
 - «Menneskelig vilje», 92 s. > 2,50
 - rettssaken i mot B. Dybwad Brochmann (stenografisk referat) 380 s. > 13,00
 - Tillegg: Høyesteretts behandling-av samme sak, 80 s. > 3,00
- Skriv til M. LUDVIGSEN, Kirkegt. 43, Bergen.

Einsleg kvinne

som vil vinne hus og heim på lettvtint gard, ein venn — ein ugift kar, fylgjer med om du er snar. Av år, 3—4×10, dertil snild og blid, du vera må om dette du kan få. Skriv til bladet «8. Mai». Merk «Grei beskjed» nr. 226.

Arbeid søkes.

Frontkjemper, 27 år, søker arbeid som gårdsbestyrer eller arbeidsleder. Har jordbruksskole, 2 år som landbrukslærling, kjennskap til grønnsakdyrking og ellers lang praksis i jordbruket. B. m. «14. oktober nr. 225».

Bekjentskap.

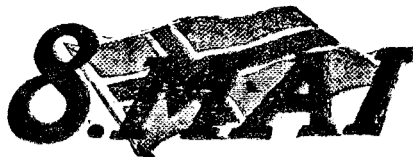
Ensom østlending 29 år ønsker på denne noe ordinære måte å komme i forbindelse med en nazikvinne. Bill. m. r. «Lys i vintermørket nr. 209».

voldskongen tenkte en generasjon framover. Den moderne politiker tenker aldri lenger fram enn til — neste valg.

Plutos.

Generaldirektør Hildisch døde fredag på sitt landsted ved Oslo. Begravelsen foregår onsdag 21. kl. 1 på Vestre Gravlund. (Volvat)

AVERTER

ABONNER

Fra vår utenlandspost - -

USA OG ENGLAND HINDRET ET NORDISK FORSVARSFORBUND

Den svenske forsvarsminister Sköld holdt for noen dager siden en tale på et møte som Foreningen Norden arrangerte i Charlottenlunds Slottspark. Herr Sköld uttalte bl. a.:

«Forsøket på å forene de nordiske land i unioner har mislyktes, og en har ikke kunnet utnytte de senere tiders muligheter for å få skapt et nordisk forsvarsforbund. Det var USA og England som forhindrede at en fritt stående nordisk forsvarsblokk ble dannet. Dette stred mot deres politikk. Det har aldri vært tillatt nordens land å handle uten påtrykk utenfra.»

LØGN ER EN VITENSKAP

Ja, under den siste verdenskrig ble den ennå mere — den ble en tro, håp og kjærlighet, skriver den uavhengige danske avisen «Information». Menneskene lever på løgn og halve sannheter, og millioner dør i troen på krigstidens verste løgnhistorier, vitenskapelig behandlet og beregnet og meget godt kamuflert som krigskommaniker, radiotaler og avisartikler og dagpressetelegrammer:

«Nå og da tar en og annen seg fore å avsløre løgnhistoriene. En søker å motbevise meldingene i et telegram og en søker å sammenstille sitater. En søker å grave seg ned for å se etter om hva som skjuler seg under overflaten. Men i det store og hele virker alle anstrengelser som tobakkrøk på en myggsverm. Myggene flytter seg bare litt, men surrer for øvrig videre og den yngler uforstyrret videre i den nærmeste vannbotte. For å kunne holde ut tilværelsen, har de fleste mennesker valgt det onde — det synes dem å være det minste — og så fortsetter de å tro at det er det gode. De foretrekker å tro på halve sannheten og så betviler de den andre halvparten. De tror på en løgn som tjener deres sak, og så betviler de det som ikke tjener. Og de er unnskyldt. For når statsmenn lyver bevisst, og telegrambyråene kaller løgner for nyheter er det meget vanskelig å være menig mann.»

I gamle tider var det, hevder den demokratiske danske avis, «makthaverne som var herrer over liv og død, sannhet og løgn». Da var folke-massene troskyldige. Nå er de ikke det. «Nå er æren og makten og andelerne i løgn og sannhet noe jevnere fordelt — men det er ikke blitt noe bedre av det.»

«Information» slutter sin amatør-filosofiske betraktninger, som er foranlediget av en sosialdemokratisk forfatteres avsløringer av kommunistenes løgnpropaganda — og som henstiller til sine lesere å lese mellom linjene — og han roper ut: «Vær skeptisk». Avsløringen av kommunistenes bevisste og ubevisste løgner, bør mener «Informationen», lede til at den menige mann spør seg selv: «Hvilke bøker kan det skrives om de andre partier? Det finnes nok en forskjell mellom de politiske løgner, men det er, mener

«Informationen», «en dårlig trøst for gode demokrater at kommunistene lyger mest — — —».

ENGELSK PARLAMENTSMEDLEM «TORDNER» MOT A-PAKTEN.

Det engelske parlamentsmedlem Konni Zilliacus har vært i Sverige, og han har holdt en stor tale hvor han «tordner» mot A-pakten.

«Det første skritt mot fred med den tredjedel av menneskeheten, som nå gjennomgår en sosial revolusjon, sa taleren, er at den amerikanske intervensjonspolitikker lider et fullstendig nederlag. En må oppgi maktpolitikken, d.v.s.: gå bort fra A-paktens forpliktelse og pånytt til FN's stilling. Sverige har gått foran med et godt eksempel. Og når Sverige har råd til en selvstendig politikk — så har også England det — — —».

Samfundspartiet - -

Forts. fra 6. side.

er overtrådt, men også grunnleggende menneskerettigheter har lidd den samme skjebne. Retten til fri tenkning og tale er trått under føttene. Folkeretten er krenket. Menneskeretten likeså.

Den norske rettsstat er alvorlig truet. n

Vi er blitt forsumpet på det åndelige området. Menneskeskjebner synes ikke å ha interessert oss. Uten noen som helst nødvendighet er folk blitt drept, åndelig og legemlig svekket og utsatt for sjelelig og økonomisk nød.

Vi må arbeide oss ut av dette og vi henstiller til Stortinget å finne en vei ut av dette ved hjelp av en storstilet omlegning av det resterende landssvikoppgjør og en utstrakt amnestiordning, og oppreisning til de uskyldig dømte.

X.

En stor statsmann har sagt: «Hevn er den kostbareste og mest langtrukne av alle tilfredsstillelser, og gjengjeldelse den forderveligste politikk en kan tenke seg.»

La oss glemme hatet og hevnen. La oss ta psykologiens nye muligheter for oppklaring til hjelp. Den som lærer å forstå, lærer også å tilgi.

La oss ikke glemme at vi er ett folk og la ikke dette at en stor gruppe blant oss så anderledes på det som kunne tjene til landets beste enn flertallet, gjøre at vi støtter disse ut fra samarbeidet med de øvrige folk.

«Lat folket som brøder samannbu, som kristne det kan seg søma.»

Det sittende Storting kan løse denne sak. La den bli løst utenom

Redaktør Sigurd B. Vandvik -

Forts. fra side 1.

sjelden en blir vitne til en så sjøfel og planlagt påvirkning av både myndigheters og folks mening om en mann.

Redaktør Vandvik er varaordfører i Kristiansund og 4de mann på Arbeiderpartiets liste for Møre- og Romsdalsbyene. For at våre lesere skal få et lite innblikk i den tone som han benytter seg av når det gjelder å komme en politisk motstander til livs, gjengir vi følgende lille avsnitt i en redaksjonell leder for 11. oktober 1947 med titelen: «Et skadedyr»:

«Vi har lenge kjent til de uhumske anonyme brev han har sendt omkring, og har funnet det merkelig at det ikke for lenge siden er slått ned på dette skadedyr — — —»

Denne løgnaktige påstand og ærekrenkende beskyldning gjentar han også i en annen artikkel i samme nummer av bladet.

At lederen og første sidens store oppslag utelukkende var for å framtvinge en politiaksjon mot lærer Vikdal, fordi han nettopp i de dager hadde gått til utgivelse av forløperen for «8. Mai», nemlig «Skolenytt», er utvilsomt. Men at disse voldsomme angrep, også hadde til hensikt å svarte lærer Vikdal i den sak som redaktør Vandvik på Arbeiderpartiets vegne hadde gått inn for å gjennomføre, kan ingen som har kjennskap til de faktiske forhold, være i tvil om.

Etter utallige henstillinger fra folk som ennå har i behold både rettskjenslen og kultiverte menneskers syn på offentlig moral og enkeltmenneskets plikter og æresbegreper overfor et annet, har lærer Vikdal gått til anmeldelse av redaktør Sigurd B. Vandvik for hans to artikler i nevnte nr. av «Tidens Krav».

Den 15. september oversendte herr Vikdal følgende anmeldelse til Kristiansund Politikammer:

Til
Kristiansund Politikammer,
h e r.

Siden maldagene 1945 har jeg vært utsatt for systematisk, gemene forfølgelser i bladet «Tidens Krav».

Bladets redaktør har ikke skydd noe middel i sin kamp for å få meg avsatt fra min stilling som lærer.

partipolitikken. Folket, de dømte og de som dømmes, blir inntil såret blir lægt. Rettsindige folk kan og vil ikke tie før saken er ordnet.

Det mest verdige vil være å løse den nå. Ellers vil folket i valg måtte gjøre det.

G. E. Bonde,
partiets tillitsmann.

Gunnar Larsen,
styrets formann.

Som redaktør har herr Vandvik brukt «Tidens Krav» til våpen for å nedsette og ødelegge den for min stilling nødvendige tiltak og aktelse, samtidig som han i skolestyret dels som formann har vært den ledende i aksjonen mot meg.

Det har fra herr Vandviks side stadig vært anvendt forvrengninger og løgn i denne årelange jakt.

Da denne ondartede forfølgelse fra redaktør Vandviks side ikke har tatt slutt, ser jeg meg nødsagen til å anmelde til politiet noen av «Tidens Krav»s grovaste injurier mot meg.

Jeg vedlegger «Tidens Krav» nr. 233 for lørdag 11. oktober 1947, og henviser til 2 artikler angående meg, en på første side med overskriften «NILS VIKDAL SØKER IGJEN HEROSTRELLISK BIROMMELSE. Lenbyr sambandslererne til dannelse av landsomfattende «UNDEIRBUNNSBEVEGELSE» OG SENDER UT SKANDALESKRIFT «SKOLENYTT». Denne artikkel går over på bladets side 5.

Den andre artikkelen er en av bladets redaksjonelle ledere på side 2. Den bærer overskriften: «ET SKADEDYR». Bare overskriften er nok til å forstå hvordan innholdet i artikkelen er.

Disse artikler er med fullt overlegg gjort grove og ærekrenkende. De er spekket med forvrengninger og løgn for å søke skade meg mest mulig.

De i disse artikler fremsatte beskyldninger mot meg er fullstendig grepet ut av luften.

Under henvisning til ovenstående og vedlagte nr. av «Tidens Krav» forlanger jeg . . .

1. Redaktør Sigurd B. Vandvik, Kristiansund, tiltatt og straffet.

2. De ærekrenkende beskyldninger kreves mortifisert samt erstatning.

Kristiansund, 15. sept. 1949.
Nils Vikdal

Redaktør Vandvik har helt fra 1945 drevet en systematisk kamp mot lærer Vikdal. Han har vært aktor i skolestyret og han har brukt «Tidens Krav» for å påvirke både folket og makthaverne mot ham. Og som den der har vært hovedaktøren i aksjonen — er han nå også et av hovedvitnene i saken.

Dette skulle være grunn nok for oss å spørre: Hvordan kan påtalemyndigheten gå tilhånde en mann som uten beviser kan slynge ut de mest slimete løgner og beskyldninger bare for å fremme den bevisste hensikt å ødelegge en offentlig tjenestemanns nødvendige tillit og aktelse?

Nordmørspostens trykkeri